

ԲԱՆԱԼԻ ԲՆԱԿԱՆ ԴԻՏԵԼԵԱՅ .

(Շարայարութիւն. Տես էջ 48.)

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ, ՀՈՍԱՆՈՒՏ, ԿԱԶԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆՔ.

Ինչէն է որ հալած մօմը պաղելուն պէս կը պնդանայ ու կը կարծրանայ :

— Վասն զի տաքութեամբ իրարմէ զատուած մասերը նորէն կը կծկըտին, եւ քանի որ իրենց զանգուածին մանր մասուկները քովէ քով յարին՝ իրենց ձգողական ուժն ալ այնչափ կը սաստկանայ :

Ինչէն է որ կարմրած երկաթը աւելի դիւրաւ կը ճըկի քան թէ պաղը :

— Վասն զի տաքութեամբ մասնիկները իրարմէ կը բաժնուին, եւ անոնց յարակցութիւնը այնչափ կը պակսի որ աւելի դիւրին կը լլայ զանոնք իրարու վրայ շարժելն ու դարձնելը :

Թէ որ տաքութիւնը սաստկացնեն, մասնիկները այնչափ կը հեռանան իրարմէ որ կարծր երկաթը կը հալի : — Այնպիսի ատեն մասնիկները գրեթէ առանց արգելք մը ունենալու իրարու վրայ կը գլորին :

Ինչէն է որ նիւթերէն ոմանք հաստատուն կամ պինդ են, ոմանք հոսանուտ կամ ջրի, եւ ոմանք կազային կամ օդանման :

— Վասն զի նիւթերէն ոմանց մասնիկները իրարու աւելի մօտ կեցած են քան թէ ուրիշներունը :

Որոնց որ մասնիկներն աւելի մօտ են իրարու՝ հաստատուն մարմիններ են .

Որոնց որ մասնիկները խիստ հեռու են իրարմէ՝ կազային են .

Այս երկուքին մէջտեղը գտնուող մարմինները ամենքն ալ հոսանուտ կըսուին :

Շոգիին ու կազին մէջ ինչ տարբերութիւն կայ :

— Շոգին առաձգական ու օդանման հեղանիւթ մըն է, որ տաքութեան աստիճանին փոխուելովը ինքիւրմէ հոսանուտ կամ հաստատուն կը դառնայ :

Կազը այնպիսի առաձգական ու օդանման հեղանիւթ է որ ոչ երբեք վիճակը կը փոխէ, բայց երբ երբոր արուեստական հնարքով մը ճնշուի եւ սաստիկ ցրտութեամբ պաղի :

Երբոր տաքութեան աստիճանը խիստ ցած է՝ կազերը ինչ կը լլան :

— Կազերը թէ որ վերջի աստիճանի պաղութեան մէջ իյնան՝ հաւանական է որ հոսանուտ դառնան . սակայն մինչեւ հիմա արուեստով հնարուած ամենասաստիկ ցրտութիւնն ալ բաւական չէ եղած քանի մը տեսակ կազեր հոսանուտ ընելու :

Ածխային բքուն հաստատուն մարմին դարձնելու հնարքը գտնուած է : — Այն կազերն որ կարելի չէ եղած հոսանուտ ընել՝ *միայուն կազ* կըսուին :

Ինչէն է որ տաքութեամբ՝ հաստատուն մարմինը (ինչպէս սառը) առաջ հոսանուտ՝ ետքն ալ կազ կը դառնայ :

— Վասն զի տաքութեամբ մարմնոյն մասնիկները իրարմէ կը զատուին . ուստի ջերմութեան մէկ մասովը սառը ջուր կը դառնայ, — իսկ աւելի շատ ջերմութեամբ նոյն ջուրը շոգի կը դառնայ :

(Շարայարութիւնն յառաջիկայս.)

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԴԱՏՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ.

Ի՞նչ կը հասկընանք անիրաւ կասկածներով իրարու միտ ուտելէն : Բարեւ, մարդս ճիշտօք հետաքրքիր է բնութեամբ . ամէն զաղտնիք կուգէ իմանալ եւ ուրիշներուն միտքը հասկընալ : Այս հետաքրքիր եւ յանդուգն բնաւորութեան հետեւանքը այն է որ մարդս աչքովը չտեսած բանը գուշակել կը սիրէ : Եւ որովհետեւ ոչ երբեք խա-

բուիլ կուգէ, անոր համար կասկածը քիչ ատենէն իրեն համար ստուգութիւն կը դառնայ : Համոզումն մտաց կըսենք այն բանին որ լոկ կարծիք մըն է . բայց մենք մեր խելքին հնարած գիտն է որ կը գովենք ու չափէ դուրս կը մեծցընենք : Երբ այն կասկածներն ընելու ատեն բարկութիւննիս շարժի, չենք ուզեր որ իջնայ սրտերնիս, վասն

զի « Ոչ ոք իւր սրտմտութիւնը անիրաւ կը գտնէ : » Ուստի անհանգստութիւնը վրանիս կը տիրէ, եւ այս անհանգստութեամբ մեր տարակուսանքը կաճի, այնպէս որ շուրջի մը հետ կը կոտորտինք, կամ թէ շուրջը կը ստիպէ գմեղ մարմնոյն դէմ պատերազմելու : Կուգեմ վարժիլ զգարը բանի տեղ չդնելու, տեսնելու եւ ոչ գուշակելու, դատողութիւնս գահավեժ կերպով մը չընելու : Կըսես որ եթէ ես այս ճամբան բռնեմ, ամենուն խաղալիքը պիտի ըլլամ, եւ ամէն օր հազար ու բիւր անգամ պիտի խաբուիմ. ես այլ քեզի պատասխան կուտամ թէ հապա դուն ալ չես վախնար որ այդպիսի ցաւալի ճարտարմտութեամբ քեզի նման մարդկանց պատիւն ու համբաւը ոտքի տակ կ'առնես : Ես աւելի կուգեմ խաբուիլ, քան թէ

ԲԱՐԻ ԹՐԱՏՆԵՐ.

Քունն ու կերակուրը կարելի է վաղուան ձգել, պատեհութիւնն ու ժամանակը ոչ երբեք :

Միշտ պատրաստ եղիր :

Չգիտցած բանդ հարցընելու մի ամբջնար :

Եթէ փողերդ (փարա) լաւ պահես, ոսկիներդ՝ իրենք իրենցմէ կը պահուին :

Աշխատանքի համար երբեք մի տնտընար, ձեռուրներդ աշխատանքի վարժեցուր. հանգրստութիւն սիրող կատուն մուկ չկրնար բռնել :

Գոց ձեռքով ճանճ անգամ չբռնուիր :

Նաեւ ամենափոքր բաները կը ցածիկ չափ լաւ բրէ :

Ախտ կամ մոլորքիւն մը կշտացընելու աւելի ստակ կերբայ քան թէ երկու գաւակ սնուցանելու :

Թերեւ շահերը քսակը կը ծանրացընեն. իսկ մեծ շահերը սակաւագիւտ են :

Ով որ կուգէ մեկ տարուան մէջ մեծ հարստութիւն դիզել, վեց ամիս չըշած բանտ երբայն աջք առնելու է :

Աշխատութեան պտուղը ամենէն քաղցր գուարձութիւնն է :

Կարիլ կարիլ վազող շուրը քարը կը փորէ, եւ կը կնուած թրթու, հարուածներով բարձրաբերձ կողմերը վար կ'առնուին :

Եթէ խանութդ աղէկ պահես, խանութդ ալ գրեզ աղէկ կը պահէ :

Քաղաքավար ու անոյշ կերպերը մշտախօս յանձնարարական եամակներ են :

Անոյշ խօսքերը վաճառականին բերանը չեն

յաւիտեան ապրիլ կասկածանաց մէջ՝ որ է դուստր վատոյքեան եւ մայր անմիաբանութեան : Թողէք, կաղաչեմ, մոլորիմ այս անմեղ մոլորութեամբ զոր խոհեմութիւնը, մարդասիրութիւնը, եւս եւ ճշմարտութիւնը ինծի կը քեղադրեն. քանզի խոհեմութիւնը ինձ կը սովորեցընէ՝ դատողութիւնս շտապաւ չընել. մարդասիրութիւնը կը հրամայէ՝ աւելի աղէկ կարծիքի երբայ քան թէ գէշի, եւ ճշմարտութիւնը՝ զիս կը խրատէ որ ինքզինքս յանդգնաբար յանցաւորներն դատապարտելու չտամ, որպէս զի չըլլայ թէ անիրաւ դատապարտութեամբ անմեղներուն վնաս ընեմ :

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԶՐԱՍՈՒՆԵԱՆ

Աշակերտ Արեւելեան Ազգային Վարժարանի :

— Գաղղի զգո՞մք միտան զնամզոգտու մը մտաւ. —

— Եւս զմով գաղղիադու ըմտմա մ. միտմեադդ ի մ

մաշեցընէր. եւ հաճոյացած ապրանքը կէս մը վաճառուած է :

Սիրելի վաճառականին վաճառքը շուտով կը բշուի :

ԱՄԵՆԷՆ ԿԵՂԵՑԻԿ ԾԱՂԿԸՆԵՐԸ :

Ծաղկած վարդենիի մը առջեւ կեցաւ բարեկիրք եւ աշիւ Առաքել, ու քոյրերուն ըսաւ :

— Ամենէն գեղեցիկ ծաղիկը վարդն է :

— Սա ամբիւն մէջ բուսած շուշանն ալ վարդին վար ջմնար գեղեցկութեամբ, պատանխանց երանումին : Այս երկուքը ծաղկանց մէջ ամենէն գեղեցիկները կը համարիմ. ծաղիկ մը չկայ որ անոնց կարենայ հաւասարիլ :

Անդիսն մտնենք. ջրլլայ թէ ըսաւ, քանի որ մանուշակը վար զարնէք. մտքերնիդ բերեք մէյմը որ զարնան բերանը ճրջալի գմեղ գուարձացուց :

Մայրերնին որ խելացի խաբուն մի էր, եւ որդուցը խօսակցութիւնն ուշադրութեամբ մտիկ ըրեր էր, ըսաւ անոնց .

— Որդեակք իմ, այս ձեր սիրած ու հաւանած երեք տեսակ ծաղիկներն երեք գեղեցիկ առաքիւնութեանց օրինակ են : Պարկեշտագեղ մանուշակն օրինակ է պարկեշտութեան. ձիւնափայլ շուշանն անմեղութեան օրինակ է. իսկ այս կարմրագեղ վարդը կարծես թէ բերան ունի ու ձեզի կը գրուցէ. « Մանկունք, Աստուծոյ, մարդկանց ու ամէն լաւ բանի սիրովը սրտերնիդ վառի բորբոքի. վասն զի այս սերն է միայն ճշմարիտ բարիք : »

Մանկական տիեզ ծաղիկներ կ'աշաղկեցնէ բարձր եղանակով, եւ վարդ եւ անմեղ :